

PONAVЉАЊЕ

- Geografski položaj Hrvatske
- Hrvatske geografske, povijesne i upravne regije
- Hrvatska i europski prometni pravci
- Teritorijalni razvoj Hrvatske
- Reljef Hrvatske

Geografski položaj Hrvatske

REPUBLIKA HRVATSKA

Službeni naziv: Republika Hrvatska

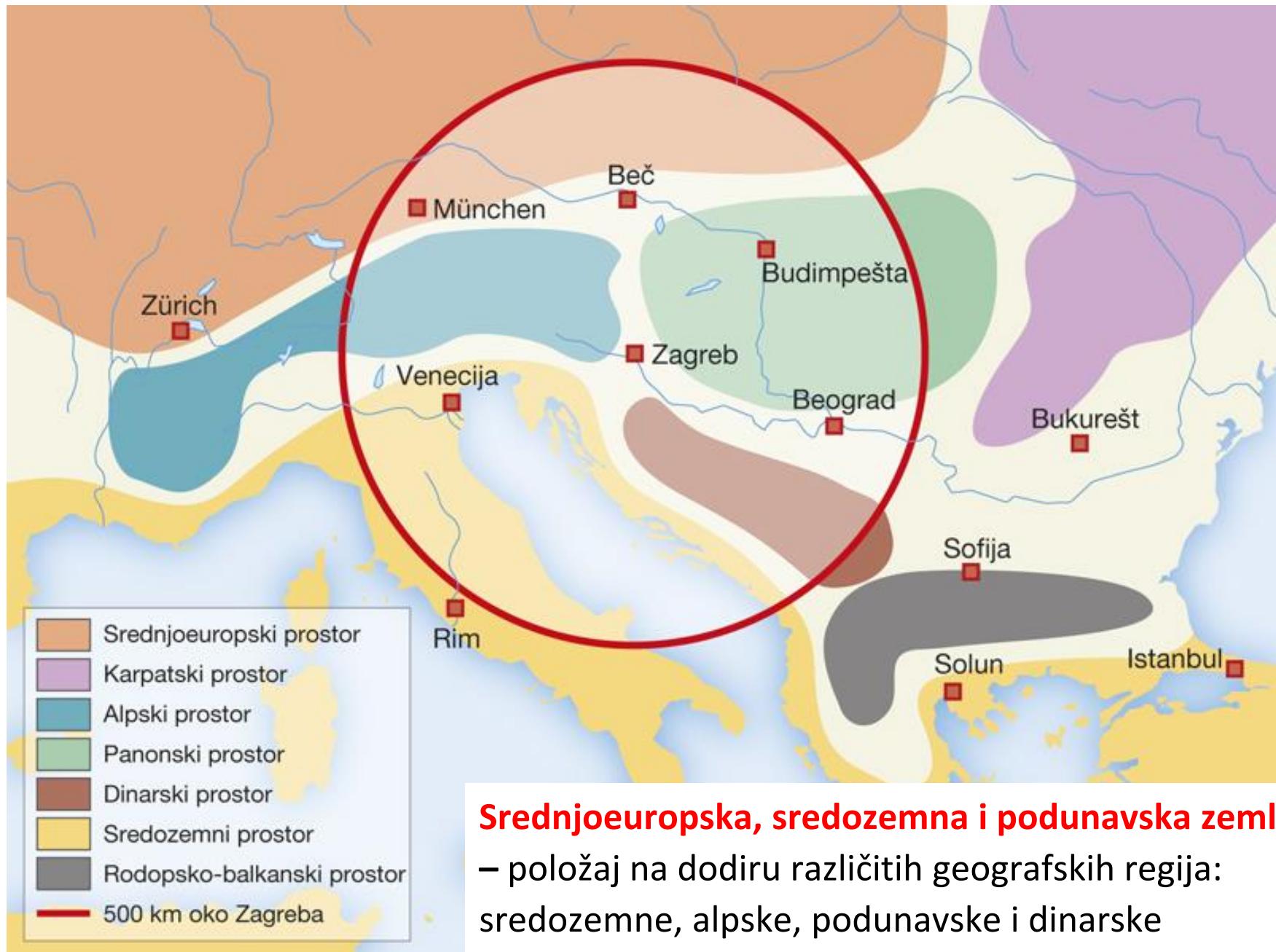
Površina: 56 594 km² (more 31 067 km²) – 25. po veličini u Evropi

Broj stanovnika: 4,28 mil. st.

Glavni grad: Zagreb (687 000 st – 2015.)

Geografski položaj Hrvatske

SREDNJOEUROPSKA I SREDOZEMNA ZEMLJA

HRVATSKA – PODUNAVSKA ZEMLJA

Geografski smještaj i granice

naselje Žabnik
(Sv. Martin na Muri)

46° 33' s. g. š.
16° 22' l. g. d.

MAĐARSKA
355 km

SLOVENIJA
668 km

45° 29' s. g. š.
(Rt Lako) 13° 30' l. g. d.

269 km

318 km
45° 12' s. g. š.
19° 27' l. g. d.

Ilok

BOSNA I
HERCEGOVINA
1011 km

najdulja kopnena granica s BiH –
1 011 km

12 nm

627 km

458 km

Galijula
(Palagruža) 42° 23' s. g. š.
16° 21' l. g. d.

CRNA GORA
23 km

Rt Oštra 42° 24' s. g. š.
18° 32' l. g. d.

rt. Oštra

otočić Galijula (Palagruža)

GRANICE RH

GRANICA UNUTARNJEG MORA

UNUTARNJE MORE

GRANICA TERITORIJALNOG MORA

TERITORIJALNO MORE

EPIKONTINENTALNI POJAS

<i>Površina teritorijalnog i unutarnjeg mora</i>	31.067 km ²
<i>Dužina morske obale</i>	6278,4 km
<i>Dužina morske obale - samo kopno</i>	1880,0 km
<i>Dužina morske obale - otoci</i>	4398,4 km
<i>Ukupna ekonomska površina mora</i>	113.680 km ²
<i>Dužina kopnene granice</i>	2375 km
<i>prema Sloveniji</i>	668 km
<i>prema BiH</i>	1011 km
<i>prema Mađarskoj</i>	355 km
<i>prema Srbiji</i>	318 km
<i>prema Crnoj Gori</i>	23 km
<i>Dužina morske granice</i>	948 km

Kultурно-civilizacijski krugovi

POLOŽAJ HRVATSKE NA DODIRU RAZLIČITIH KULTURNIH PODRUČJA EUROPE

KULTURNO – CIVILIZACIJSKI KRUGOVI:

1. Srednjoeuropski

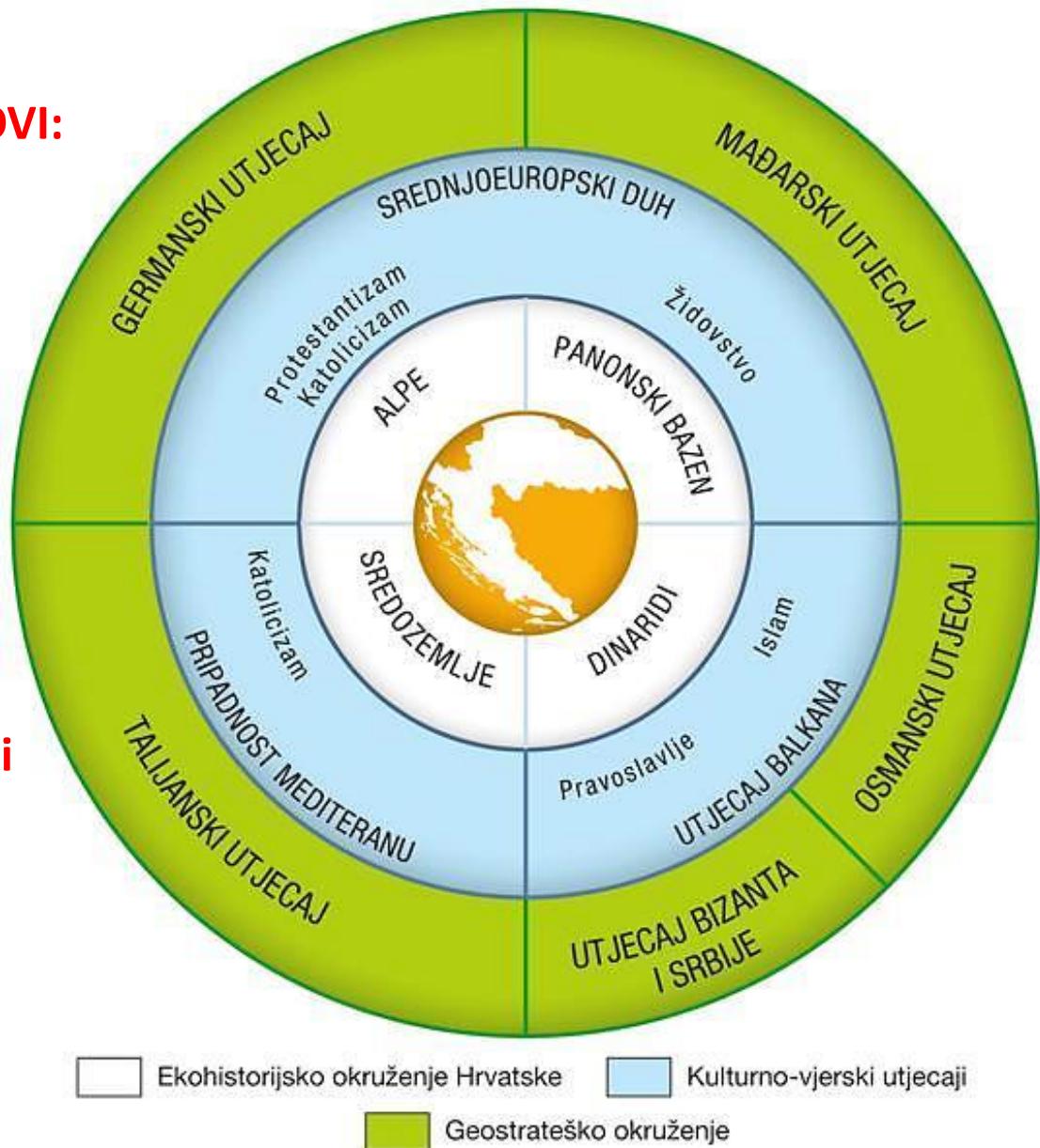
- Katolicizam, protestantizam i judaizam
- Njemački jezik

2. Sredozemni

- Katolicizam
- Talijanski (romanski) jezik

3. Jugoistočnoeuropski ili balkanski

- Islam i pravoslavlje
- turcizmi

HRVATSKE GEOGRAFSKE, POVIJESNE I UPRAVNE REGIJE

REGIJE HRVATSKE

1. panonsko-peripanonska

- 55% površine / 67% st.

2. gorsko-kotlinska

- 14% površine / 2% st.

3. primorska (jadranska)

- 31% površine / 31% st.

PANONSKO – PERIPANONSKA HRVATSKA

- Međimurje
- Podravina
- Hrvatsko zagorje
- Pokuplje
- Turopolje
- Moslavina
- Kordun
- Banovina
- Posavina
- Baranja
- Srijem
- Slavonija

GORSKO – KOTLINSKA HRVATSKA

- Gorski kotar
- Lika

PRIMORSKA (JADRANSKA) HRVATSKA

TRADICIONALNE REGIJE

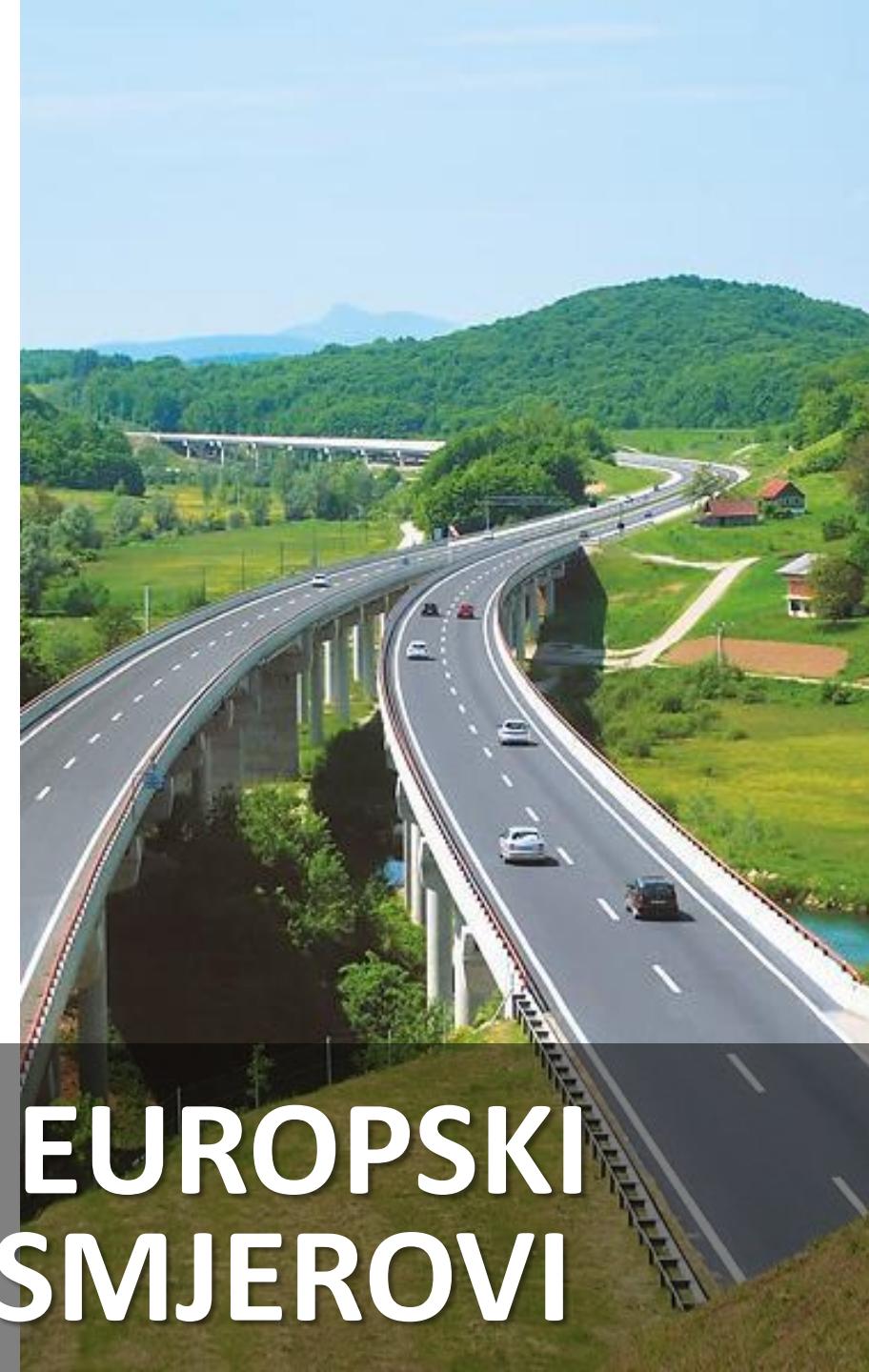
- Međimurje
- Hrvatsko zagorje
- Podravina
- Prigorje
- Moslavina
- Slavonija
- Baranja
- Srijem
- Turopolje
- Banovina
- Kordun
- Gorski kotar
- Hrvatsko primorje
- Istra
- Lika
- Krbava
- Ravnici
- Zagora
- Poneretvlje
- Dubrovnik
- Dalmacija

TERITORIJALNO-SAMOUPRAVNI USTROJ

- **3 REGIJE HRVATSKE:**
 - **Panonsko-peripanonska** (54% teritorija, 67% stanovništva)
 - **Gorsko-kotlinska** (14% teritorija, 2% stanovništva)
 - **Primorska ili jadranska** (32% teritorija, 31% stanovništva)
- **TRADICIONALNE REGIJE HRVATSKE:**
 - Međimurje, Hrvatsko zagorje, Podravina, Prigorje, Moslavina, Slavonija, Baranja, Srijem, Turopolje, Banovina, Kordun, Gorski kotar, Hrvatsko primorje, Istra, Lika, Krbava, Ravni kotari, Zagora, Poneretvlje, Dubrovnik i Dalmacija
- **TERITORIJALNO-SAMOUPRAVNI USTROJ RH:**
 - **21** županija
 - **128** upravna grada
 - **428** općina
 - **2 NUTS regije:** Kontinentalna i Jadranska Hrvatska

HRVATSKA I EUROPSKI PROMETNI SMJEROVI

GLAVNI PROMETNI PRAVCI

uzdužni (longitudinalni) pravci

poprečni (transverzalni) pravci

morski pravci

- Hrvatska ima **križišni** i **tranzitni položaj**
- **transverzalni** – sjever-jug
- osnovna hrvatska razvojna osovina
- **longitudinalni** – istok-zapad
- nizinom Save i Drave

trajektne linije:

Pula – Ancona

Zadar – Ancona

Split – Pescara

Dubrovnik – Bari

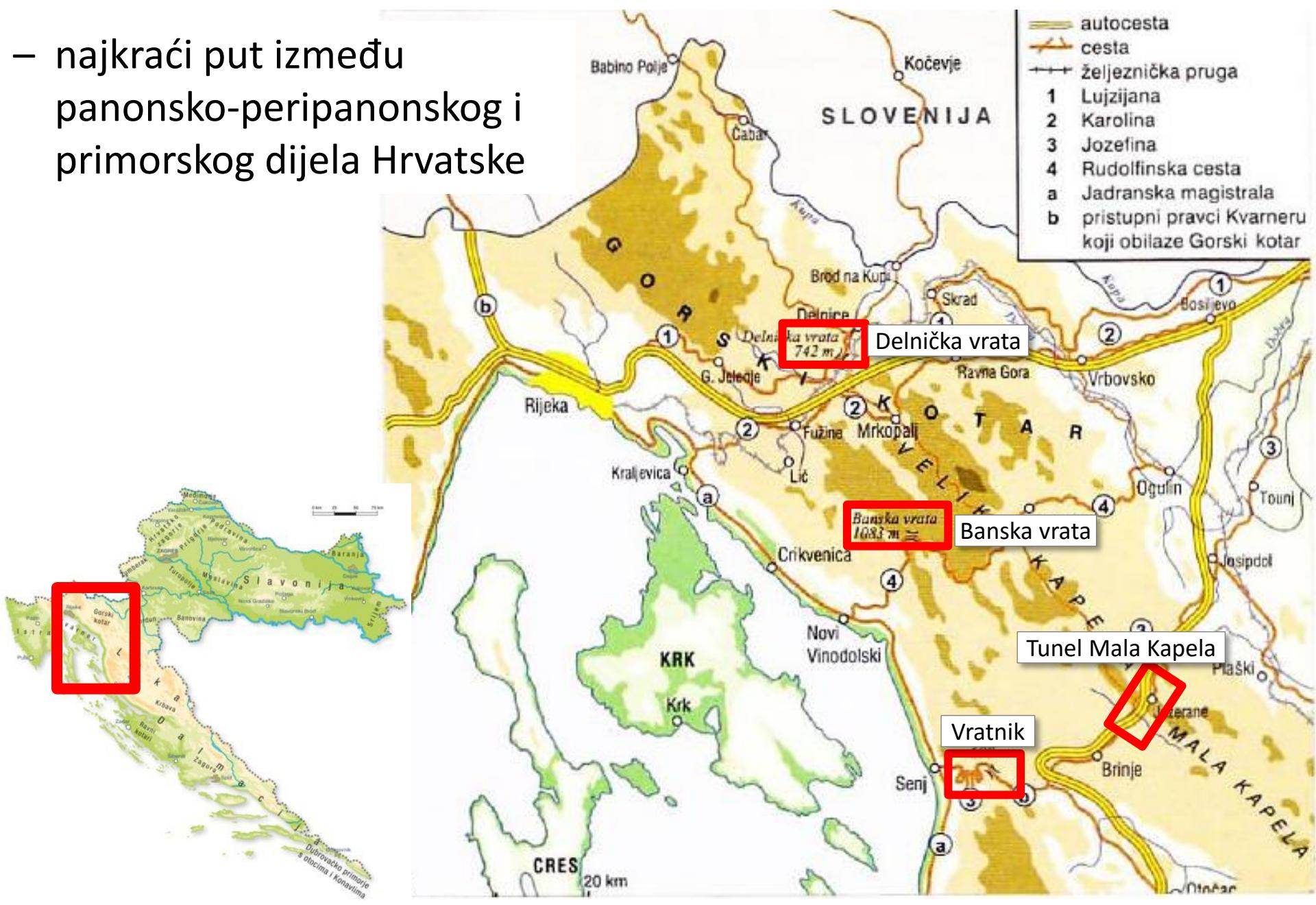
riječna luka

Vukovar (Dunav)

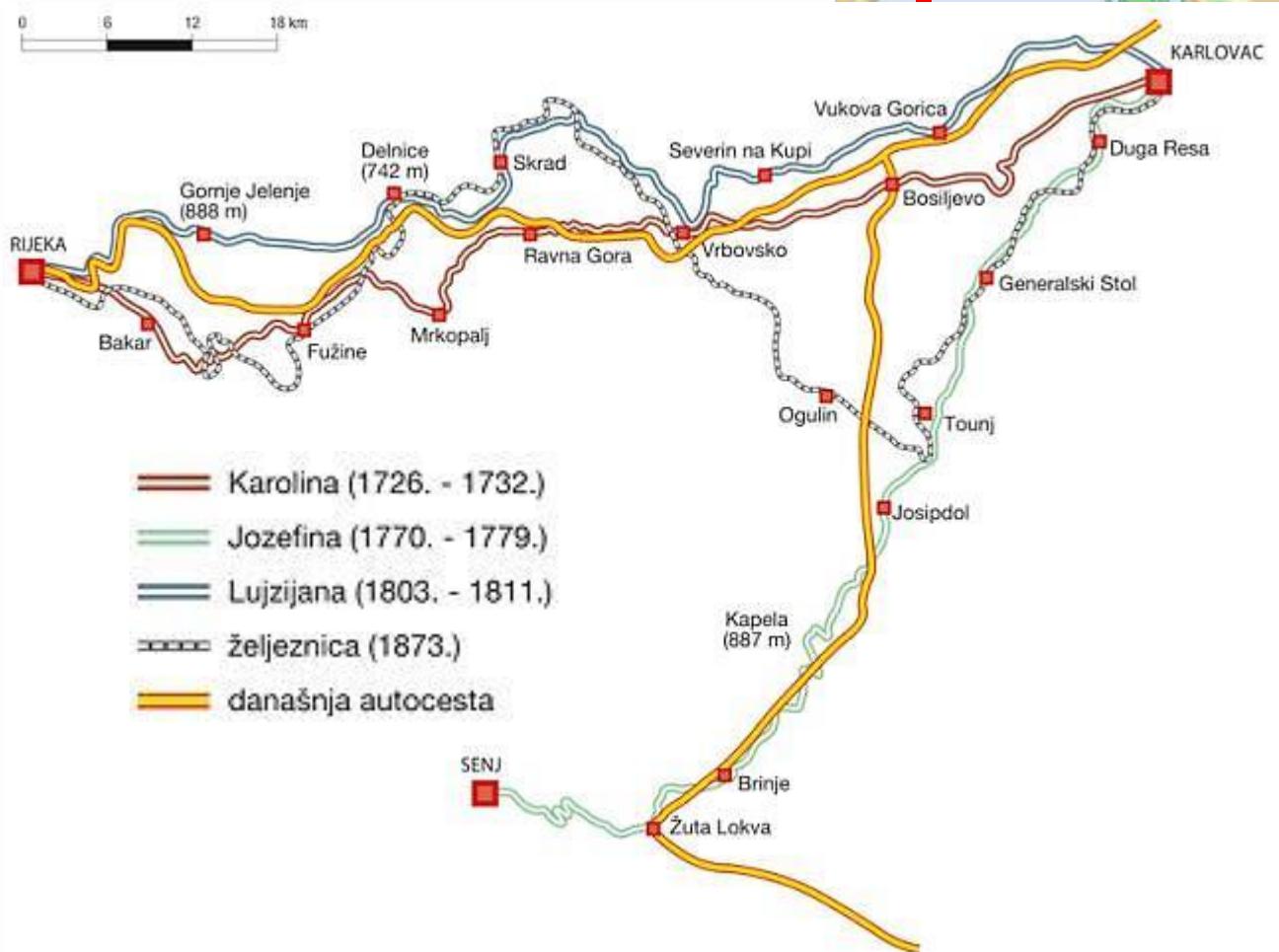
Hrvatski prometni prag

- najkraći put između panonsko-peripanonskog i primorskog dijela Hrvatske

Hrvatski prometni prag

- najkraći put između panonsko-peripanonskog i primorskog dijela Hrvatske

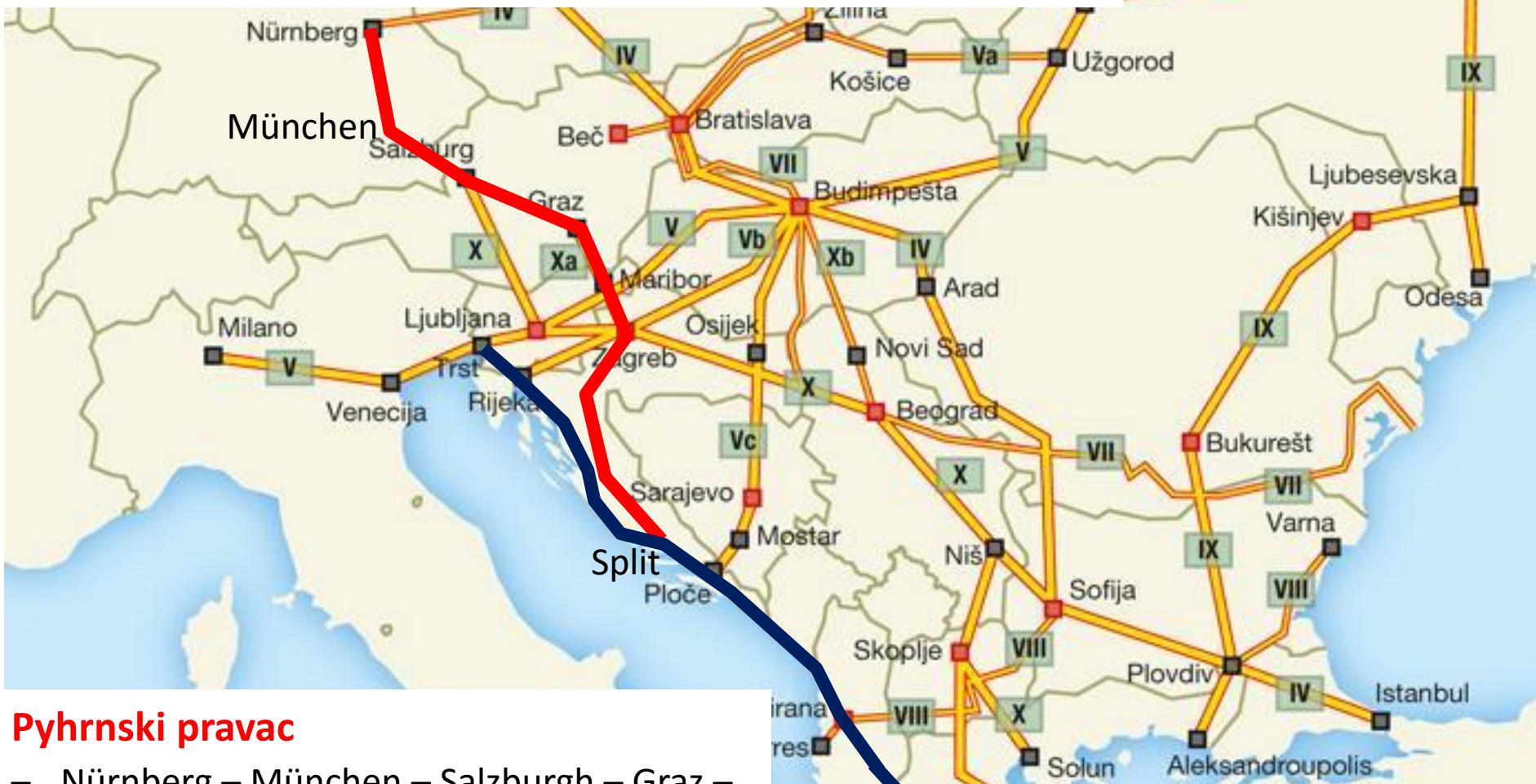
Paneuropski prometni pravci

paneuropski koridori koji prolaze Hrvatskom:

- X** (Salzburg – Zagreb – Sofija – Istanbul),
- Vb** (Budimpešta – Zagreb – Rijeka)
- Vc** (Budimpešta – Osijek – Sarajevo – Ploče)
- VII** – rijeka Dunav (do Crnog mora)

Pyhrnski i jadransko-jonski pravac

Pyhrnski pravac

- Nürnberg – München – Salzburg – Graz – Maribor – Zagreb – Karlovac – Split

Jadransko – jonski pravac

- Rijeka – Split – Dubrovnik – Crna Gora – Albanija – Grčka

Hrvatska i europski prometni smjerovi

(sažetak)

- **Hrvatski prometni (gorski) prag** – najkraći put između panonsko-peripanonskog i primorskog dijela Hrvatske
- Hrvatska ima **križišni i tranzitni** položaj
- **paneuropski koridori koji prolaze Hrvatskom:**
 - **X** (Salzburg – Zagreb – Sofija – Istanbul),
 - **Vb** (Budimpešta – Zagreb – Rijeka)
 - **Vc** (Budimpešta – Osijek – Sarajevo – Ploče)
 - **VII** – rijeka Dunav (do Crnog mora)
- u planu je izgradnja **Jadransko-jonskog** (povezivanje jadranske obale s Grčkom) i **Phyrnskog pravca** (prema srednjoj Europi)

Reljef Hrvatske

Vrste stijena

- **magmatske** (vulkanske) – nastaju hlađenjem i očvršćivanjem magme i lave (*bazalt*)
- **metamorfne** (preobražene) – nastaju preoblikovanjem ostalih stijena u dubinama Zemlje (*škriljavac i gnajs*)
- **sedimentne** (taložne) – nastaju taloženjem trošenog materijala od ostalih stijena (*vapnenac i dolomit*)

Magmatske (vulkanske) stijene

- **magmatske stijene** (*nastaju hlađenjem i očvršćivanjem magme i lave*) – **1%** površinskih stijena RH
 - Moslavačka gora, Papuk, Medvednica te otoci Vis, Jabuka i Brusnik

bazalt

Rupnica, Papuk

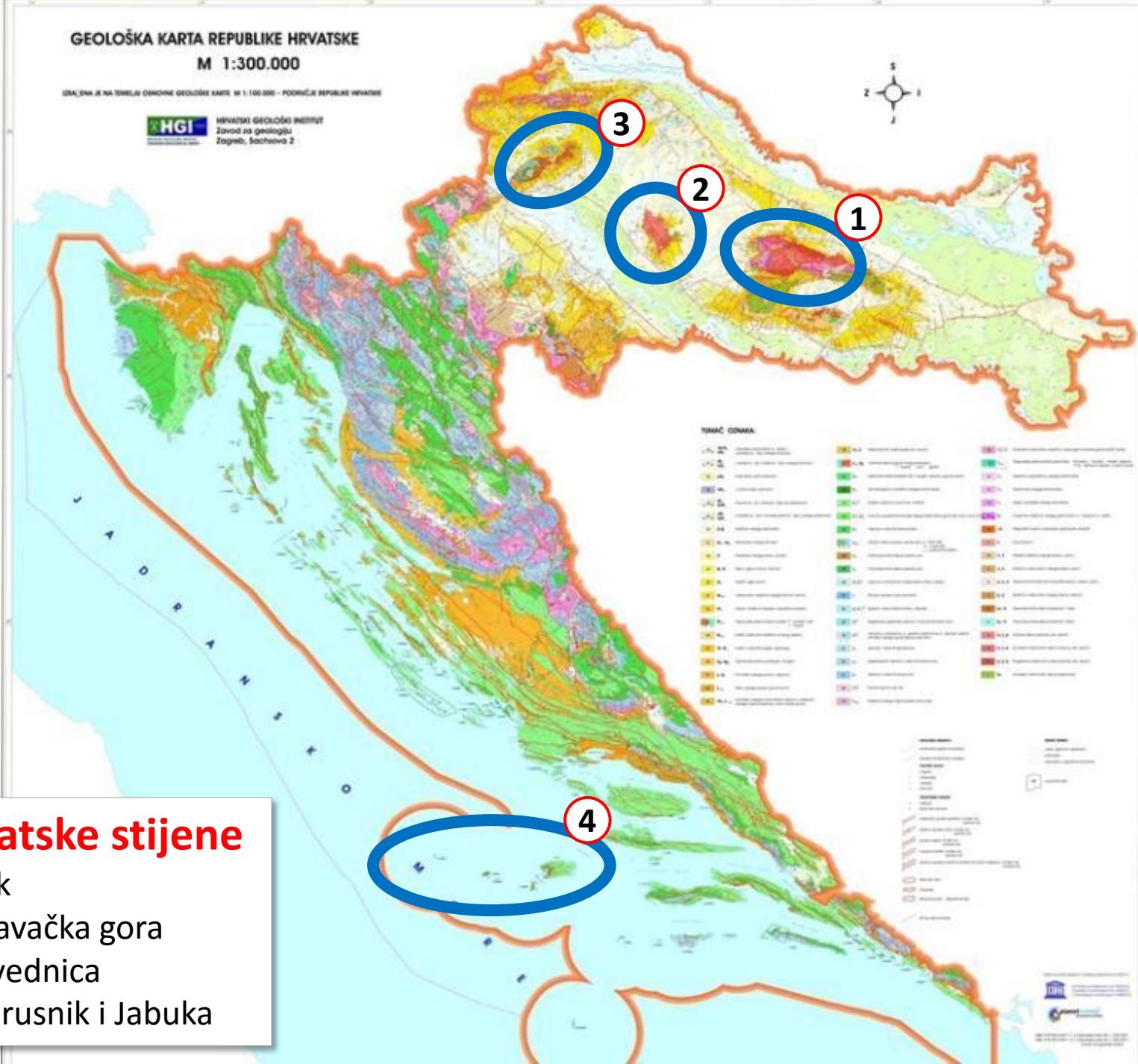
GEOLOŠKA KARTA REPUBLIKE HRVATSKE

M 1:300.000

IZDANO JE NA TEMELJU OSNOVNE GEOFIZIČKE KARTE M 1:100.000 - PODRUČJE REPUBLIKE HRVATSKE

Hrvatski geološki institut
Zavod za geologiju
Zagreb, Sacheva 2

Magmatske stijene

1. Papuk
2. Moslavačka gora
3. Medvednica
4. Vis, Brusnik i Jabuka

otok Brusnik (zapadno od Visa)

Metamorfna (preobražene) stijene

- **metamorfne stijene** (*nastaju preoblikovanjem ostalih stijena u dubinama Zemlje*) – **2 - 4%** površinskih stijena RH
 - Psunj, Papuk, Medvednica i Moslavačka gora
- **najstarije stijene u Hrvatskoj** – iz paleozoika (prije 541 – 245 mil. god.)

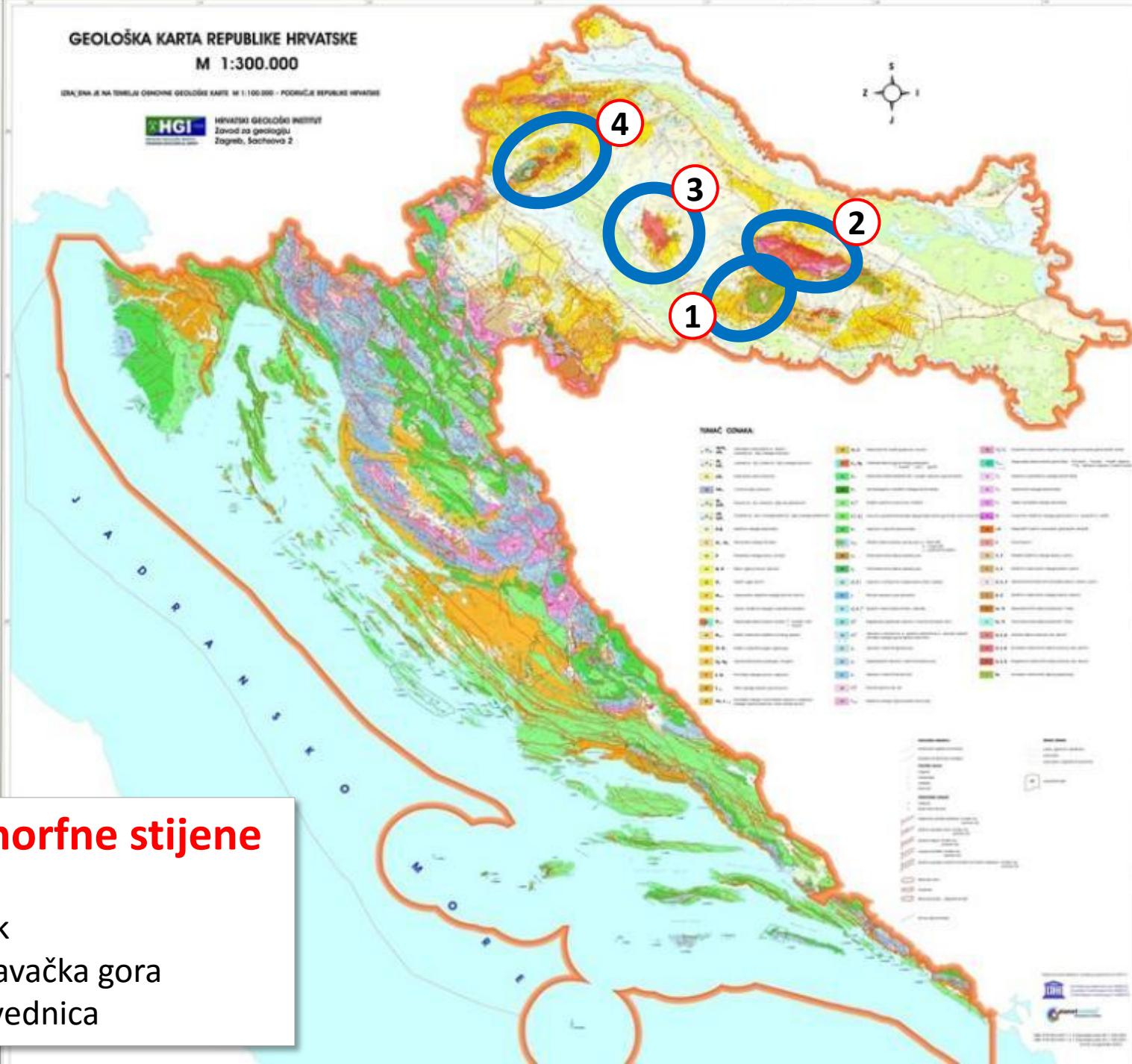
GEOLOŠKA KARTA REPUBLIKE HRVATSKE

M 1:300.000

IZDANO JE NA TEMELJU OSNOVNE GEOFIZIČKE KARTE M 1:100.000 - PODRUČJE REPUBLIKE HRVATSKE

Hrvatski geološki institut
Zavod za geologiju
Zagreb, Sacheva 2

Metamorfne stijene

1. Psunj
2. Papuk
3. Moslavačka gora
4. Medvednica

Sedimentne (taložne) stijene

- **sedimentne ili taložne** (*nastaju taloženjem trošenog materijala od ostalih stijena ili od ljuštura morskih organizama*)
 - **oko 95%** površinskih stijena RH
- **vapnenci i dolomiti** primorskog i gorskog dijela Hrvatske, te **riječni nanosi** (šljunci, pijesci...) Drave, Save i Dunava

vapnenac (škrape)

Oblici reljefa Hrvatske

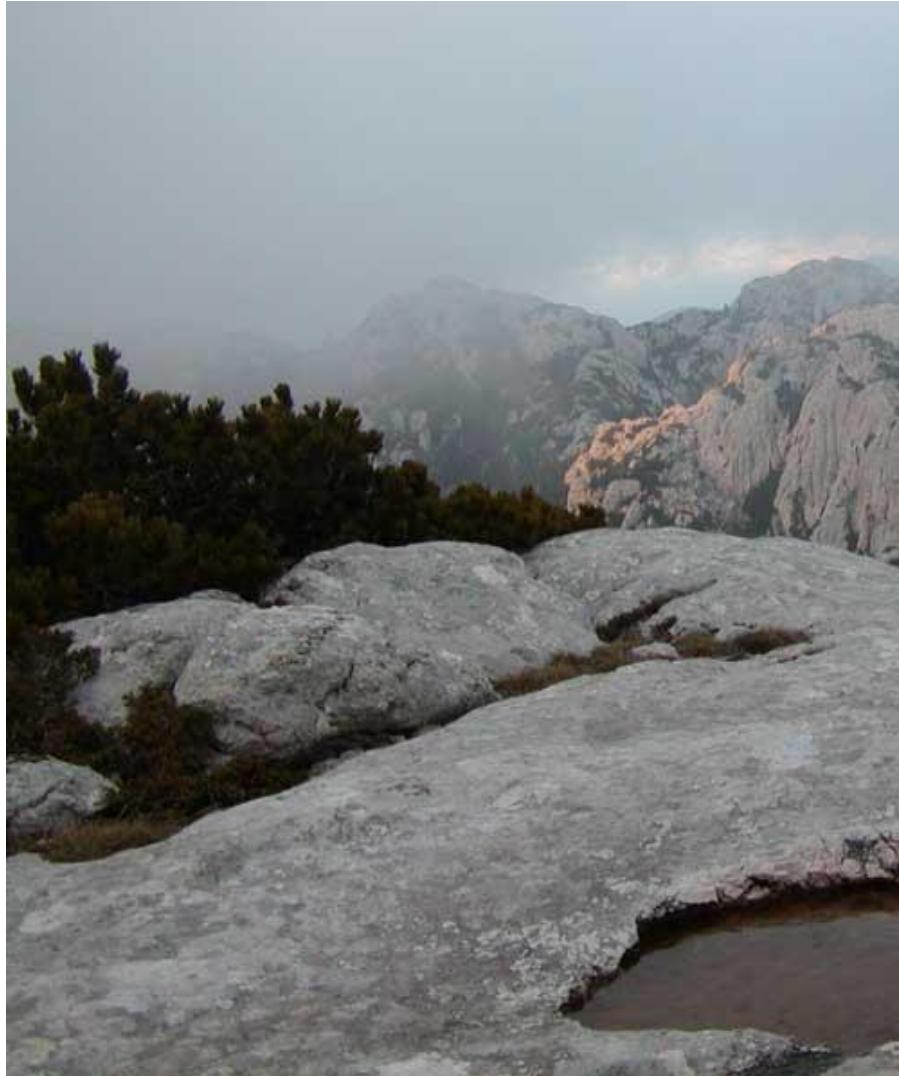
– oblici reljefa RH:

- krški
- riječni
- padinski
- **obalni** reljef

KRŠKI RELJEF

- obuhvaća primorski i gorski dio Hrvatske – **više od 50% površine**
- vezan je iz vodopropusne i topljive **vapnence i dolomite**
- reljefni oblici:
 - **površinski**: kamenice, škrape, ponikve, uvale, krška polja (Gacko, Ličko, Krbavsko, Imotsko...) i zaravni u kršu (jugozapadna Istra, uz Krku...)
 - **u unutrašnjosti**: špilje i jame
- špiljski sustav **Đula-Medvednica** kod Ogulina (16,4 km), **Lukina jama – Trojama** u NP Sj. Velebit (1421 m duboka – među 20 najdubljih jama u svijetu)
- **sedrene pregrade (barijere)** – nastale taloženjem kalcijeva karbonata iz vode – Plitvička jezera, slapovi Krke
- špiljski ukras – **sige** (stalagmiti i stalaktiti)

Kamenice

Škrape

Ponikve

Krška polja

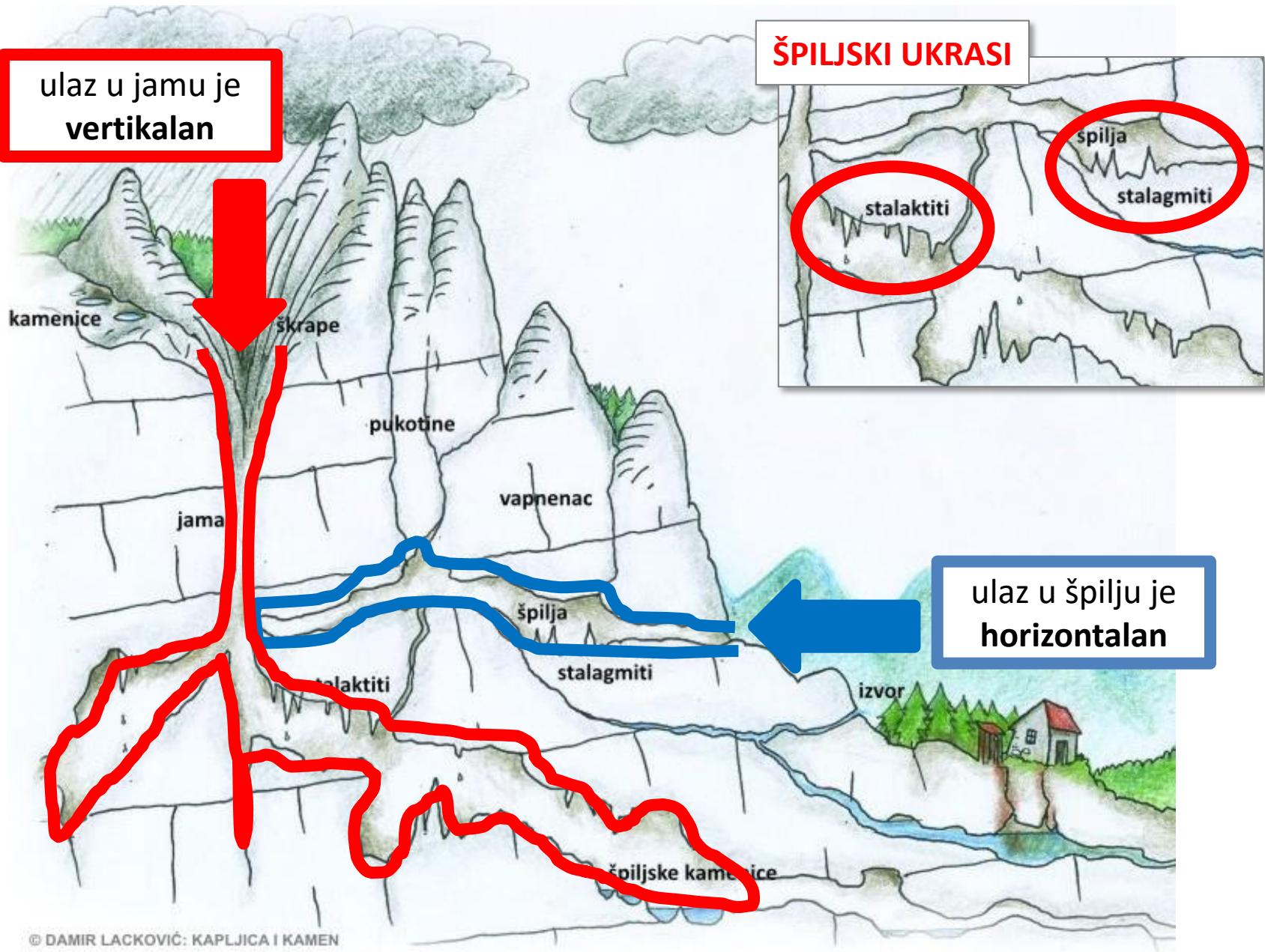
Sedrene pregrade (barijere)

Sige – špiljski ukras

Špilje i jame

OBALNI RELJEF

- prisutan uglavnom na jadranskoj obali
- Jadranska obala nastala je prije **11 700 god** – potapanjem nižih dijelova reljefa nastali su **zaljevi i kanali**, a viši dijelovi su postali **otoci**
- zbog kratkog vremena valovi nisu još stigli oblikovati **klifove** na obali
- rijeke su oblikovale **deltu** (Neretva) i **kanjone** (Cetina, Zrmanja i Krka)
- **rijasi** (zaljev nastao potapanjem riječne doline) – Limski i Plominski zaljev te Novigradsko more

Limski zaljev

Plominski zaljev

Jadransko more (formiranje obale)

do prije 11 800 god (zadnje ledeno doba)

od prije 11 700 god do danas

RIJEČNI RELJEF

- najčešći oblik reljefa u panonsko-peripanonskom dijelu Hrvatske
- rijeke svojim djelovanjem stvaraju **naplavne ravni (poloje), meandre, riječne terase, riječne otoke, mrtvaje...**
- najniži dijelovi poloja su **močvare** – Lonjsko polje i Kopački rit

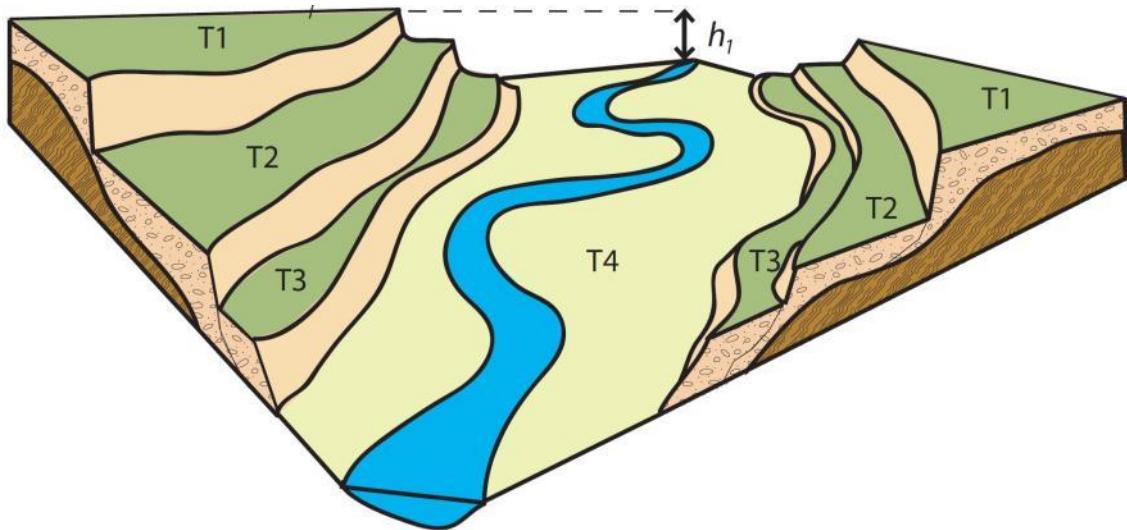
Lonjsko polje (poloji i močvare)

Meandri

Riječne terase

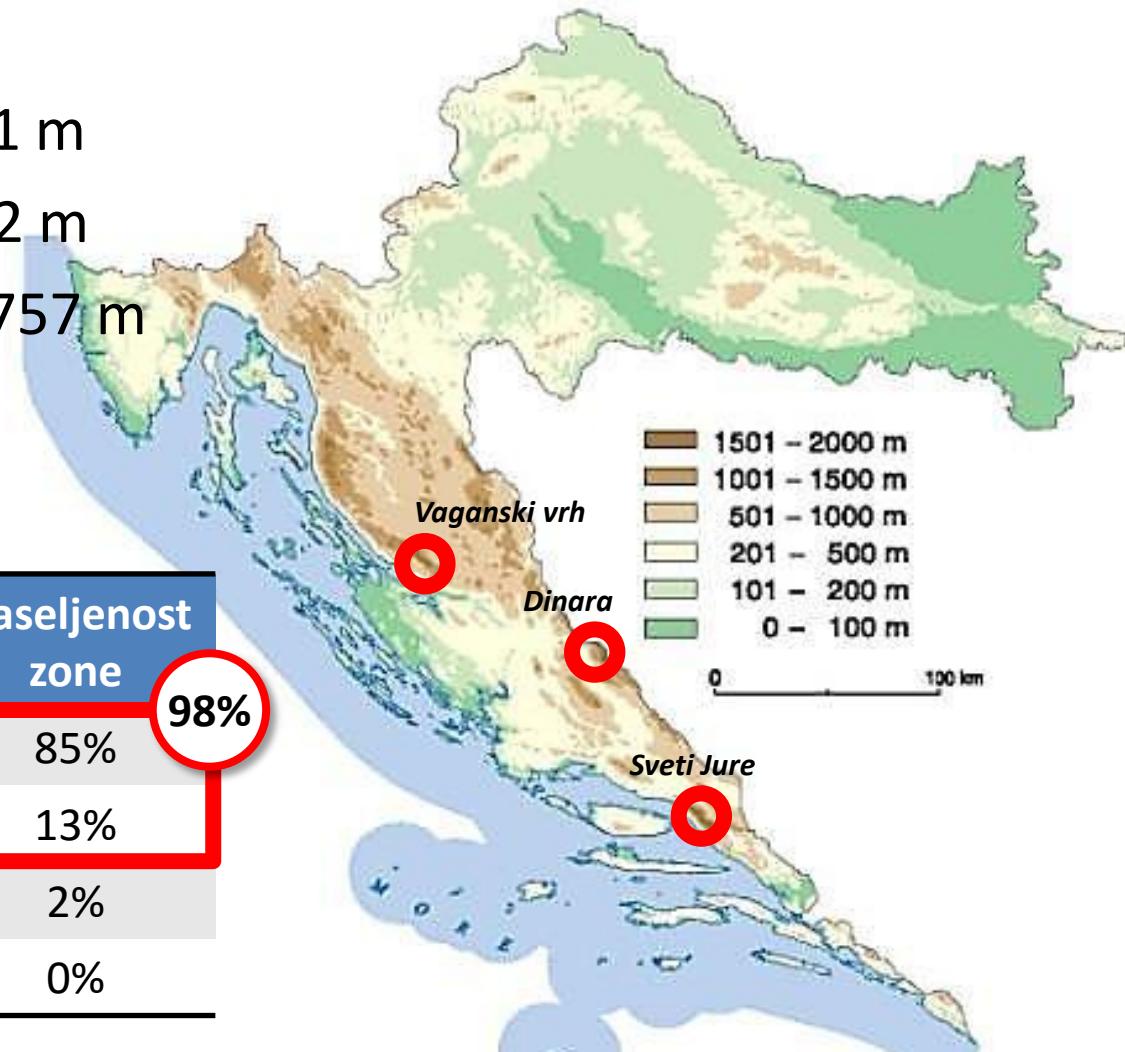
PADINSKI RELJEF

- prisutni su u svim dijelovima Hrvatske
- najizraženiji su u **gorskim područjima** na ogoljenim padinama
- materijale koje su nanijeli **ledenjaci** nalazimo na Velebitu – Velika i Mala Paklenica, Veliko i Malo Rujno...

RELJEF – NIZINSKA ZEMLJA

- Hrvatska je pretežito nizinska zemlja – **79% površine ispod 500 m**
- **najviše planine** – Dinara, Plješevica, Velika Kapela, Risnjak, Velebit i Biokovo; u panonskoj Hrvatskoj – Žumberačko gorje, Medvednica i Ivanščica
- **najviši vrh** – Dinara – 1 831 m
- Biokovo – **Sveti Jure** – 1762 m
- Velebit – **Vaganski vrh** – 1757 m

Visinska zona	Udio visinske zone	Naseljenost zone
0 – 200 m	54%	79% 98%
200 – 500 m	25%	13%
500 – 1000 m	17%	2%
1000 – 1831 m	4%	0%

Dinara (1831 m) – najviši vrh Hrvatske

Reljef Hrvatske

(sažetak)

- **3 vrste stijena:**
 - **magmatske** (vulkanske)
 - 1% površine – Papuk, Moslavačka gora, Medvednica te otoci Vis, Jabuka i Brusnik
 - **metamorfne** (preobražene)
 - 2 – 4% površine – Psunj, Papuk, Moslavačka gora i Medvednica
 - **sedimentne** (taložne)
 - oko **95% površine** – vapnenci u primorskoj i gorsko-kotlinskoj Hrvatskoj, riječni nanosi u dolinama rijeka Save, Drave i Dunava
 - **nastaju taloženjem velike količine morskih organizama na morskom dnu** (u mezozoiku, prije 250 - 65 mil. god)
- danas se reljef RH oblikuje djelovanjem **tektonike ploča** (podvlačenjem Afričke pod Euroazijsku litosfernu ploču) i **djelovanjem vanjskih procesa** (kiša, snijeg, rijeke, vjetar, padinski procesi, more...)
- **posljednje ledeno doba** – prije **11 800 god.** – razina Jadranskog mora se diže za oko 100 m – formirala se današnja obala – 1246 otoka i otočića

Reljef Hrvatske

(sažetak)

– oblici reljefa Hrvatske:

KRŠKI

RIJEČNI

PADINSKI

OBALNI

– više od 50% površine– vapnenci i dolomiti– reljefni oblici: škrape, ponikve, krška polja, uvale u kršu, špilje i jame– špiljski sustav: Lukina jama – Trojama– špiljski ukras - sige	– najčešći u panonsko – peripanonskoj regiji– naplavne ravni (poloji), riječne terase i meandri– močvare – najniži dijelovi poloja – Lonjsko polje i Kopački rit	– prisutni su u svim dijelovima Hrvatske– najizraženiji su u gorskim područjima na ogoljenim padinama– materijale koje su nanijeli ledenjaci nalazimo na Velebitu – Velika i Mala Paklenica, Veliko i Malo Rujno...	– prisutan na jadranskoj obali– jadranska obala se formirala prije 11 700 god.– rijeke su oblikovale delte (Neretva) i kanjone (Cetina, Zrmanja i Krka)– rijasi – zaljevi nastali potapanjem riječne doline – Plominski zaljev i Novigradsko more
- Hrvatska je **pretežno niska zemlja** – 79% teritorija ispod 500 m
 - **najviše planine:** Dinara, Plješevica, Velka Kapela, Risnjak, Velebit i Biokovo; u panonskoj Hrvatskoj – Žumberačko gorje, Medvednica i Ivanščica
 - **najviši vrh** – Dinara – 1 831 m (Biokovo – **Sveti Jure** – 1762 m; Velebit – **Vaganski vrh** – 1757 m